

ዳኞች፡- አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ረታ ቶሎሳ

አዳነ ንጉሴ

ሙስጠፋ አህመድ

አመልካች፡- አቶ ሰለሞን ደሃለኝ ጠበቃ ግደይ ገድሉ ቀረቡ

ተጠሪ፡- የደቡብ ክልል ዐ/ህግ አልቀረበም፡፡

መዝገቡን ተመርምሮ ተከታዩን ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍርድ

ጉዳዩ በቼክ የማጭበርበር ወንጀልን የሚመለከት ሆኖ ክርክሩም የተጀመረው በሀዋሳ ከፍተኛ ፍ/ቤት የሰበር ተጠሪ በአመልካች ላይ ባቀረበው ወንጀል ክስ መነሻነት ነው፡፡ ተጠሪ በሰበር ፍ/ቤት በአመልካች ላይ በ3 መዝገቦች ያቀረበባቸው ክሶች ዝርዝር፤-

- 1) አመልካች የኢ.ፌ.ዲ.ሪ. ወንጀል ህግ ቁ. 693(1) በመተላለፍ በ29/02/04 ዓ.ም ከጧቱ 4.00 ሰዓት ለግል ተበዳይ ጥላሁን ሰይድ የብር 12,786 ስንቅ የሌለው ቼክ ስለሰጠ፡
- 2) በቀን 5/03/2004 ዓ.ም ከቀኑ 5.00 ሰዓት ላይም ከዚህ በላይ የተጠቀሰውን የወንጀል ህግ ድንጋጌ በመተላለፍ ለግል ተበዳይ ጌቱ ተዋታን የብር 20,000 ስንቅ የሌለው ቼክ ስለሰጠ፡፡
- 3) እንዲሁም አሁንም ተመሳሳይ የወንጀል ህጉን ድንጋጌ በመተላለፍ ለግል ተበዳይ ግርማ ፈንዳጋን እንደ ቅደም ተከተላቸው በቀን 30/02/2004 ዓ.ም እና በቀን 25/03/2004 ዓ.ም የብር 20,624 እና 17,328 ስንቅ የሌላቸው ቼኮች ወይም የሚያዝበት ገንዘብ የሌለው መሆኑን እያወቀ ቼክ ስለሰጠ በቼክ የማጭበርበር ወንጀል ፈፅሟል የሚል ነው፡፡

አመልካችም ፍ/ቤት ቀርቦ ክሱ ተነባለት እንዲረዳ ከተደረገ በኋላ ክክሉ ላይ የሚያቀርበው መቃወሚያ እንደሌለው ገለጾ ድርጊቱን መፈፀሙን አምኗል፡፡ ሆኖም ግን ድርጊቱን የፈፀምኩት የግል ተበዳዮቹን ለማጭበርበር አስቤ ሳይሆን ጨረታ አሸንፎ ስለነበር ገንዘብ ከመንግስት እስኪለቀቅልኝ ድረስ ቼኩን በዋስትና ይዘው ገንዘቡ ሲለቀቅ እንዲወስዱ ተብሎ ነበር በማለት የእምነት ክህደት ቃሉን ሰጥቷል፡፡ በመቀጠልም ፍ/ቤቱ የዐ/ህግን የሰነድና የሰው ምስክሮችን አድምጦ ጉዳዩን

ከመረመረ በኋላ አመልካች ወንጀሉን እንዲከላከል ትዕዛዝ ሰጥቷል። ሆኖም ግን አመልካች የበኩሉን መከላከያ ማስረጃ በማቅረብ ወንጀሉን ባለመከላከሉ ፍ/ቤቱ ጉዳዩን መርምሮ በሦስቱም ወንጀሎች ስር አመልካችን ጥፋተኛ ካደረገ በኋላ ቅጣትን በተመለከተም ለእያንዳንዱ ወንጀል አመልካች በ5 ዓመት ፅኑ እስራት እንዲቀጣ ከወሰነ በኋላ ቅጣቶቹም በማረሚያ ቤት በኩል ተጀምረው እንዲፈጸሙ በማለት ትዕዛዝ ሰጥቷል።

አመልካችም በተሰጠው ውሳኔ ቅር በመሰኘት ይግባኙን ለክልሉ ጠ/ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት አቅርቦ እና ፍ/ቤቱም በበኩሉ ግራ ቀኙን ተከራካሪ ወገኖች አስቀርቦ በጉዳዩ ላይ እንዲከራከሩ ካደረጋ በኋላ ጉዳዩን በመመርመር የስር ፍ/ቤቱን የጥፋተኝነት ውሳኔ ሙሉ በሙሉ ካፀና በኋላ ቅጣትን በተመለከተ ግን በ2002 ዓ.ም የወጣውን የወንጀል ቅጣት አወሳሰን መመሪያ ቁጥር 1/2002 መሠረት በማድረግ ሦስቱም ወንጀሎች በተመሳሳይ በደረጃ 5፣ የእስራት ቅጣት መነሻም እርከን 14 ስር ለእያንዳንዱ ወንጀል 2 ዓመት ከ6 ወር መነሻ ቅጣት ወስኖና እነዚህንም በአንድነት በመደመር ለሦስቱም ተደራራቢ ወንጀሎች 7 ዓመት ከ6 ወር የእስራት ቅጣት ወስኗል። በመቀጠልም የቅጣት ማክበጃ አስተያየትን በተመለከተ ቅጣቱ እንዲከበድ ተብሎ በዓ/ህግ በኩል የቀረበ አስተያየት የለም በማለት ካለፈ በኋላ የቅጣት ማቅለያን ምክንያትን በተመለከተ ደግሞ የቀረበው አስተያየት በማስረጃ አልተረጋገጠም በማለት የአመልካችን ጥያቄ ሳይቀበለው አልፎ በመነሻ ቅጣቱ 7 ዓመት ከ6 ወር እስራት እንዲቀጣ ሲል በበታች ፍ/ቤት የተሰጠው የቅጣት ውሳኔ በማሻሻል ወሰኗል ይህ ውሳኔም በክልሉ ሰበር ችሎትም መሠረታዊ የህግ ስህተት የለውም ተብሎ ተቀባይነት አግኝቷል።

አሁን ለዚህ ሰበር ችሎት የቀረበው የሰበር አቤቱታም ይህንኑ በስር ፍ/ቤቶች በተሰጡት ውሳኔዎች ላይ መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት ተፈፅሞበታልና ስህተቱ ይታረምልኝ የሚል ሲሆን አቤቱታውም በሰበር አጣሪ ችሎት ተመርምሮ አመልካች በፈፀመው የወንጀል ድርጊት ምክንያት የደረሰው የጉዳት መጠን እና በስር ፍ/ቤት የተወሰነው ቅጣት ተመጣጣኝነት፤ እንዲሁም በአመልካች የቀረቡት የቅጣት ማቅለያ ምክንያቶች የመታለፋቸውን አግባብነት ከወንጀል ቅጣት አወሳሰን መመሪያ ቁ 2/2006 አኳያ ለመመርመር ሲባል አቤቱታው ለሰበር ሰሚ ችሎት እንዲቀርብ የተደረገ ሲሆን ዐ/ህግም ቀርቦ የበኩሉን መልስ እንዲሰጥበት ተደርጓል። በዐ/ህግ በኩል የቀረበው መልስ ይዘትም ፤- በክልሉ ጠ/ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ተሻሽሎ የተወሰነውና በክልሉ ሰበር ችሎትም ተቀባይነት አግኝቶ በትዕዛዝ እንዲፀና የተደረገው የቅጣት ውሳኔ ተገቢ እና የሚነቀፍ ባለመሆኑ የቀረበው የሰበር አቤቱታ ውድቅ ተደርጎ እንዲወሰንለት ጠቅሶ መከራከሩን የሚያሳይ ሲሆን አመልካችም የሰበር አቤቱታውን በማጠናከር የመ/መልሱን ሰጥቶበታል።

የጉዳዩ አመጣጥና ይዘት ከላይ የተመለከተው ሲሆን እኛም በበኩላችን አቤቱታው ለዚህ ሰበር ሰሚ ችሎት እንዲቀርብ ሲደረግ ተይዞ ከነበረው ጭብጥ አንፃር በስር ፍ/ቤቶች የተሰጠውን የቅጣት ውሳኔ አግባብነት ብቻ በሚከተለው መልኩ መርምረናል።

በመሠረቱ የቅጣት አወሳሰንን በተመለከተ የፌዴራል ጠ/ፍ/ቤት የቅጣት አወሳሰንን ትክክለኛነት እና አንድ ወጥነት ለማረጋገጥም ሆነ ሰለመቆጣጠር እንዲቻል የወንጀል ቅጣት አወሳሰን መመሪያ (Manual) ማውጣት ስልጣን የተሰጠው ስለመሆኑ ከኢ.ፌ.ዲ.ሪ ወንጀል ህግ አንቀጽ 88(4) ድንጋጌ ይዘት መገንዘብ ይቻላል። የፌ/ጠ/ፍ/ቤትም በዚህ መሠረት ከዚህ ቀደም የወንጀል ቅጣት አወሳሰን መመሪያ ቁ.1/2002 አውጥቶ ከግንቦት 9 ቀን 2002 ዓ.ም ጀምሮ ሲሰራበት የነበረ ስለመሆኑ ይታወቃል። ሆኖም ግን በኋላ ላይ ይህን መመሪያ ማሻሻል በማስፈለጉ የተሻሻለው የወንጀል ቅጣት አወሳሰን መመሪያ ቁ.2/2006 በምትኩ ወጥቶ ከ1/2/2006 ዓ.ም ጀምሮ ስራ ላይ መዋሉም የሚታወቅ ነው። ቅጣትን በሚመለከት ደግሞ አዲሱ የወንጀል ህግ ከመውጣቱ በፊት በተፈፀመ ወንጀል ከተፈረደበት እና ሆኖም ግን ወንጀሉ በተፈፀመበት ጊዜ ስራ ላይ ከነበረው ወንጀል ህግ ይልቅ አዲሱ ህግ ለተከሰሱ ቅጣትን የሚያቀልሉትና ተከሰሱን የሚጠቅም ሆኖ ከተገኘ ይሄው በአዲሱ ህግ ላይ ያለው ቅጣት የሚፈጽምበት ስለመሆኑ ከወንጀል ህጉ ቁ. 6 ድንጋጌ ይዘት የምንገነዘበው ጉዳይ ነው። በተያዘው ጉዳይም ምንም እንኳ አመልካች እንኳህን ወንጀሎች የፈጸመው የተሻሻለው የወንጀል ቅጣት አወሳሰን መመሪያ ቁ.2/2006 ዓ.ም ከመውጣቱ በፊት ቢሆንም ይህ ጉዳይ በዚህ ሰበር ችሎት ታይቶ ውሳኔ በሚሰጥበት ጊዜ ከበፊቱ የወንጀል ቅጣት አወሳሰን መመሪያ ቁ. 1/2002 ይልቅ በኋላ ተሻሻሎ ወጥቶ በአሁኑ ጊዜ ተፈጻሚነት ያለው የተሻሻለው የወንጀል ቅጣት አወሳሰን መመሪያ ቁ.2/2006 አመልካች የሚጠቅም ሆኖ ከተገኘ ይሄው በጉዳዩ ላይ ተፈጻሚነት ሊኖረው ስለሚገባ በዚሁ መሠረት በአመልካች ላይ የተሰጠው የቅጣት ውሳኔ አግባብነት ተመርምሯል።

አመልካች በሦስቱም ቼኮች የሚያዘበትን ገንዘብ ከባንክ ሳይኖረው የተለያዩ ቼኮችን በተለያዩ ጊዜ ለተለያዩ ሦስት ግለሰቦች አውጥቶ ሰጥቷል ተብሎ ጥፋተኛ የተባለው የቼኮቹ ገንዘብ መጠን እንደቅደም ተከተላቸው ብር 12,786፣20,000 እና ብር 37,972 የያዙ ስለመሆናቸው የሥር ፍ/ቤቶች ውሳኔ ግልባጭ በግልፅ ያስረዳሉ። ይህም በተሻሻለው የወንጀል ቅጣት አወሳሰን መመሪያ ቁጥር 2/2006 አንቀጽ መሠረት የእያንዳንዱ ተደራቢ ወንጀል ደረጃ እና የእስራት ቅጣት መነሻ እርከን እንደቅደም ተከተላቸው በ1ኛ ና 2ኛ ተደራራቢ ወንጀሎች የተገለፀው የገንዘብ መጠን በደረጃ 3 እና የእስራት መነሻ ቅጣቱም በእርከን 9 ስር የሚወድቁ ሲሆን በ3ኛ ተደራቢ ወንጀል የተገለጸው የገንዘብ መጠን ደግሞ በደረጃ 4 እና እርከን 11 ስር

የሚወድቅ ሆኖ አግኝተነዋል። በመመሪያው አንቀጽ 22(1)(ሀ) መሠረት ደግሞ ለእያንዳንዱ ተደራቢ ወንጀል ለብቻቸው ሊወሰን የሚገባው መነሻ ቅጣትም እንደቅደም ተከተላቸው 1 ዓመት ከ6ወር፣ 1 ዓመት ከ6 ወር እና 2 ዓመት እስራት ሆኖ ተወስኗል። እነዚህ መነሻ የእስራት ቅጣቶችም በአንድ ላይ ሲደመር 5 ዓመት ሲሆን ይህም ከፍ ሲል በተገለፀው ተመሳሳይ የመመሪያው ድንጋጌ መሠረት በእርከን 20 ስር ይወድቃል።

በሌላ በኩል የቅጣት ማክበጃ ምክንያትን በተመለከተ ይግባኝ ሰሚ ፍ/ቤቱ በ0/ህግ አስተያየት አልቀረበም በሚል ምክንያት ሰላላፊ እና በዚህ ነጥብ ላይም በ0/ህግ በኩል የቀረበ ቅሬታ ባለመኖሩ በዚህ የሚታለፍ ይሆናል። የቅጣት ማቅለያን በተመለከተ ግን ይግባኝ ሰሚ ፍ/ቤቱ ሳይቀበለው ያለፈው የቀረበው ምክንያት በማስረጃ አልተረጋገጠም በሚል ምክንያት መሆኑን ተገንዝበናል። ይሁን እንጂ አመልካች ለዚህ ሰበር ክርክር መነሻ የሆኑትን ተደራራቢ ወንጀሎች ከመፈጸሙ በፊት የወንጀል ሪከርድ ያልቀረበበት እና የዘወትር ፀባዩም መልካም ስለመሆኑና እንዲሁም ይህንን ወንጀል ከፈፀመም በኋላ በመፀፀት ለግል ተበዳይ ገንዘብ መክፈል የጀመረ ስለመሆኑ በከፍተኛ ፍ/ቤት የተረጋገጠ ጉዳይ ነው። እነዚህ በበታች ፍ/ቤት የተረጋገጡት ሁለት የቅጣት ማቅለያ ምክንያቶችም በወንጀል ህጉ አንቀጽ 82(1)(ሀ)፣5(ሠ) እንዲሁም በመመሪያው አንቀጽ 23 መሠረት መነሻ የቅጣት እርከኑን ከእርከን 20 ወደ እርከን 18 እንዲቀል ያደርጋሉ። በመመሪያው መሠረት የእርከን 18 መነሻ ቅጣት 3 ዓመት ከ7 ወር ሲሆን መድረሻው ደግሞ 4 ዓመት ከ4 ወር በመሆኑ በዚህ ፍቅደ ስልጣን ውስጥ ደግሞ የወንጀል አፈፃፀሙ ልዩ ሁኔታ ግምት ውስጥ ገብቶ እንዲታይ ከተደረገ በኋላ አመልካች በ4 ዓመት እስራት ቅጣት ሊቀጣ የሚገባ ሆኖ አግኝተነዋል።

ሲጠቃለልም የአመልካች ቅጣት ውሳኔ ሊመረመር የሚገባው በኢ.ፌ.ዲ.ሪ.ወንጀል ህግ አንቀጽ 6 ስር እንደተመለከተው በ2006 ዓ.ም ከጥቅምት ወር ጀምሮ በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ተሻሽሎ በወጣው የወንጀል ቅጣት አወሳሰን መመሪያ ቁጥር 2/2006 መሰረት መሆን ስላለበት በዚህ መሠረት በስር ፍ/ቤቶች በአመልካች የተሰጠውን የቅጣት ውሳኔ ብቻ አሻሽለን ተከታዩን ውሳኔ ሰጥተናል።

ውሳኔ

1. በስር ፍ/ቤቶች የተሰጠው የጥፋተኝነት ውሳኔ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ 195(2)(ለ)(2) መሠረት ፀንቷል።
2. በዚህ ጉዳይ በክልሉ ጠ/ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በሰበር ሰሚ ችሎት በመ.ቁ 57677 በ7/09/05 ዓ.ም ተወስኖ በክልሉ ሰበር ሰሚ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 58576 በ23/12/05 ዓ/ም በትዕዛዝ እንዲፀና የተደረገው የ7 ዓመት ከ6 ወር እስራት ወደ 4 ዓመት እስራት በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ 195(2)(ለ)(2) መሠረት ተሻሻሎ ተወስኗል።
3. የቅጣት ውሳኔውም መሻሻሉ ታውቆ በዚህ መሠረት እንዲፈፀም ለስር ፍ/ቤቶችና ለሚመለከተው ማረሚያ ቤት የውሳኔ ግልባጭ እና ትዕዛዝ ይተላለፍ መዝገቡ ተዘግቷል ፤ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

የ/ባ